

## **9 Kamperen en bivakkeren, visie en beleid**

Het landelijk bestuur vraagt de landelijke raad de notitie over visie en beleid op het gebied van kamperen en bivakkeren vast te stellen.



# **Kamperen en bivakkeren**

*Visie en beleid - Juni 2023*



**Scouting**

# Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>127</b>
1.1	Aanleiding	127
1.2	Proces	128
1.3	Leeswijzer	128
<b>2</b>	<b>Visie op kamperen en bivakkeren</b>	<b>129</b>
2.1	Voor jeugdleden	129
2.2	Voor (bege)leiding	130
<b>3</b>	<b>Vraag naar kampvoorzieningen</b>	<b>131</b>
3.1	Kamperen	131
3.2	Bivakkeren	131
<b>4</b>	<b>Beleid op kamperen en bivakkeren</b>	<b>133</b>
4.1	Speerpunten	133
4.2.	Voorzieningen	133
4.3.	Deskundigheidsontwikkeling	134
	<b>Bijlage 1: Aanbod aan kampeerterreinen en groepsaccommodaties</b>	<b>137</b>
	<b>Bijlage 2: Beheer van verenigingsterreinen</b>	<b>141</b>
	<b>Bijlage 3: Overzicht kampeerterreinen</b>	<b>143</b>
	<b>Bijlage 4: Basisvoorwaarden voor labelterreinen</b>	<b>150</b>

# 1 Inleiding

Van 1 augustus tot 8 augustus 1907 organiseerde Lord Baden-Powell het eerste, experimentele scoutingkamp voor 21 jongens op het Brownsea Island in Engeland.

Tijdens dit eerste kamp werden de jongens verdeeld over vier patrouilles en er was voor elk van hen een tent beschikbaar. Per dag was er een vaste indeling, met in de ochtend warme chocola, vlag hijsen, ontbijt en ochtendoefeningen. In de middag waren er na een siësta middagactiviteiten passend bij het dagthema. Aan het eind van de middag en avond was er tijd voor spel en kampvuur.

Het kamp werd door Baden-Powell als een succes gezien en de daarop volgende publicatie van zijn boek 'Scouting for Boys' markeerde de start van de wereldwijde Scoutingbeweging. Kamperen ligt daarmee aan de basis van onze vereniging.

Het samen op kamp gaan neemt ook nu nog steeds een belangrijke plaats in het Scoutingspel in. Daarbij kunnen groepen op uiteenlopende manieren op kamp gaan: in een tent kamperen of in een accommodatie of op en rond het water in een boot of wachtschip. Het verblijf in een 'vaste' accommodatie zoals een gebouw, boot of wachtschip noemen we bivakkeren.

## 1.1 Aanleiding

In de notitie "Verankering van de kampeerterreinen binnen Scouting Nederland" dat dateert uit 2002 is het huidige beleid t.a.v. de kampeerterreinen beschreven. Dit beleid was alleen gericht op kamperen in een tent en niet op bivakkeren in een accommodatie. Ondertussen is er veel gebeurd en zijn er meerdere ontwikkelingen die een aanvulling en vernieuwing van de visie op kamperen en bivakkeren noodzakelijk maken. De notitie uit 2002 beschreef daarbij kamperen vooral vanuit het perspectief van beheer en niet vanuit het perspectief van de meerwaarde van het samen op kamp gaan in het Scoutingspel, de spelvisie.

In 2010 is bij het honderdjarig bestaan van Scouting Nederland een nieuwe spelvisie beschreven. Dit is de spelvisie SCOUTS, opgebouwd uit: Samen, Code, Outdoor, Uitdaging, Team en Spel. Outdoor staat voor het buitenleven, waarbij de natuur niet alleen wordt gezien als omgeving waarin het spel van Scouting gespeeld wordt, maar ook als opvoedende waarde. Uitdaging staat voor de persoonlijke ontwikkeling van scouts. Team staat voor samenwerken en toenemende zelfstandigheid. Scouting is niet alleen een plezierige vrijetijdsbesteding, maar biedt ook mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen en steeds weer je grenzen te verleggen. Tijdens het kamperen en bivakkeren komen daarbij heel veel elementen van de spelvisie aan bod.

In 2020 en 2021 had Nederland te maken met een coronapandemie en de daarmee samenhangende beperkende maatregelen. Omdat veel voorzieningen gesloten waren en sportverenigingen niet konden functioneren was de wens om naar buiten te gaan groot. De druk op de natuurgebieden nam daardoor toe. Gelukkig was Scouting in staat om de activiteiten on- en offline door te laten gaan met een beperkt aantal maatregelen. Onder andere op onze vele eigen terreinen, zowel bij groepen, als regionaal, op onze kampeer- en verenigingsterreinen. Groepen stelden alles in het werk om binnen de kaders op kamp te kunnen. Hierdoor werd extra zichtbaar dat voor veel Scoutinggroepen het zomerkamp het hoogtepunt van het jaar is waar door jeugdleden en leiding langere tijd naar toe wordt geleefd. Omdat in deze tijd reizen naar het buitenland lastiger werd, ontdekten veel groepen de terreinen en gebouwen van Scouting Nederland, groepen en regio's weer opnieuw.

Vanwege het belang van kamperen en bivakkeren voor het Scoutingspel en de ontwikkelingen in de afgelopen jaren willen we de huidige situatie en de visie binnen Scouting op kamperen en bivakkeren opnieuw uitschrijven en vaststellen binnen de vereniging.

## 1.2 Proces

In 2021 is gestart met het inventariseren van bestaande beschrijvingen over kamperen, bivakkeren en kampeerterreinen. Door deze notities samen te voegen en te actualiseren is dit document ontstaan. Om zo een goed beeld te krijgen van recente ervaringen met kamperen, bivakkeren en de kampeerterreinen, is eind 2021 gestart met gesprekken in het meningsvormend gedeelte van de landelijke raad in december 2021. We hebben de regiovertegenwoordigers/LR-leden actief gevraagd ook in de achterban op te halen wat zij wilden inbrengen in de visie op kamperen en bivakkeren. In het voorjaar van 2022 heeft eenzelfde soort gesprek plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de labelterreinen. Uit deze gesprekken zijn opmerkingen en aandachtspunten gekomen die samengevoegd een eerste opzet geven van de herijkte visie op kamperen en bivakkeren. Deze eerste opzet is voorgelegd aan de teamcoördinatoren van de inhoudelijke teams (Spel en Scouting Academy) en is hen gevraagd ook hun achterban en inhoudelijke stakeholders te betrekken bij de totstandkoming van deze visie. Daartoe zijn de aandachtspunten voor en vragen over de visie op kamperen en bivakkeren besproken tijdens de landelijke netwerkdag waterscouting, landelijk netwerkdag kamptrainers en bijeenkomst met beheerders van kampeerterreinen. Ten slotte is er via een poll in de @-scout nog enkele vragen voorgelegd aan kaderleden.

De uiteindelijke visie op het gebied van kamperen en bivakkeren wordt ter vaststelling aangeboden aan de landelijke raad van juni 2023. Daarna wordt deze visie ingezet als houvast voor het beleid en activiteitenplannen van de verenigingsterreinen, rentmeester en landelijke teams.

## 1.3 Leeswijzer

In dit document verbinden we de thema's die van belang zijn bij het kamperen en bivakkeren binnen Scouting. In hoofdstuk 2 gaan we in op de hoofdpunten van de visie op kamperen en bivakkeren voor onze jeugdleden en (bege)leiding, op basis van de spelvisie SCOUTS. In hoofdstuk 3 wordt de behoefte aan een divers aanbod aan kampvoorzieningen om 'op z'n SCOUTS' op kamp te kunnen gaan toegelicht en in hoofdstuk 4 staan de speerpunten van het verenigingsbeleid op het gebied van kamperen en bivakkeren beschreven. In Bijlage 1 t/m 4 is aanvullende informatie toegevoegd over het aanbod en beheer van kampeerterreinen, inclusief een overzicht van Scouting kampeerterreinen in Nederland en de voorwaarden om het keurmerk 'labelterrein' te verkrijgen.

## **2 Visie op kamperen en bivakkeren**

### **2.1 Voor jeugdleden**

Scouting staat voor uitdaging! Scouting biedt leuke en spannende activiteiten waarmee kinderen en jongeren worden uitgedaagd zich persoonlijk te ontwikkelen en daarbij met elkaar veel plezier te beleven. In het Scoutingspel krijgen kinderen en jongeren de ruimte om te groeien door deel te nemen aan uitdagende, gezonde en grensverleggende activiteiten die passen bij hun leeftijdsfase. Dit is vertaald in de spelvisie SCOUTS met een doorlopende leerlijn van jong tot oud.

Een vast onderdeel van het activiteitenprogramma en een van de meest uitdagende en grensverleggende activiteiten die voor en door scouts worden georganiseerd, zijn kampen. Veel organisaties organiseren kampen als een vorm van vakantie en plezierige vrijetijdsbesteding. Leuke activiteiten voor kinderen en jongeren waar kinderen kunnen 'consumeren'. Een goede invulling van een vakantie, zeker ook voor kinderen waar thuis minder ruimte is om op vakantie te gaan of die speciale begeleiding nodig hebben. Maar voor Scouting zijn kampen meer. Het kamp is geen doel op zich, maar een vorm om kinderen en jongeren zich te laten ontwikkelen. Niet het ondergaan van de activiteiten maar er onderdeel van zijn is wat onze kampen bijzonder maakt. Tijdens deze kampen kunnen we nog meer invulling geven aan de pedagogische uitgangspunten van onze spelvisie.

Daar waar jeugdleden vanaf de scouts vaak gaan kamperen, wordt er met bevers en welpen tijdens een kamp vooral nog in een gebouw of wachtschip geslapen in plaats van in een tent. Dit noemen we binnen Scouting logeren (bevers) of bivakkeren (welpen) en wordt hierna aangeduid met de verzamelterm bivakkeren. Hiervoor wordt veelal het clubgebouw of wachtschip van de eigen of van een andere Scoutinggroep gebruikt. In veel gevallen bevinden deze clubgebouwen of wachtschepen zich in of nabij een natuurlijke (en/of waterrijke) omgeving, zodat er ook tijdens een bivak meestal veel activiteiten in en rond de natuur worden gedaan.

Hieronder een toelichting van hoe de visie op kamperen en bivakkeren terugkomt in de spelvisie SCOUTS.

#### **Samen**

Door samen op kamp te gaan buiten je eigen dorp, stad, provincie of land, vergroot je je leefwereld. Het verandert je blik op de wereld, je maakt kennis met andere gewoonten en culturen of met scouts uit andere streken of landen. Kamperen en bivakkeren biedt voor de oudere jeugdleden een grote kans om de internationale kanten van Scouting te betrekken. Op een kampeerterrein of Scoutcentrum zijn geregeld buitenlandse scouts aanwezig waarmee contact gelegd kan worden. Vooral voor de oudste speltakken is er gelegenheid om met Nederlandse scouts naar het buitenland te gaan en daar andere culturen en omgevingen te ervaren.

#### **Code**

Nog meer dan tijdens een reguliere opkomst, creëer je door samen voor langere tijd eropuit te trekken een mini-samenleving met als basis de scouting normen en waarden (wet & belofte).

#### **Outdoor**

Een kamp is bij uitstek geschikt om uitdagende, gezonde en grensverleggende activiteiten te organiseren waarvoor tijdens een reguliere opkomst geen tijd is. Denk daarbij aan (primitief) kamperen, outdoor activiteiten, over een touwbrug lopen, abseilen, lopen van tochten met kaart, kompas en GPS, koken op houtvuur, vlotvaren, nachtspelelen doen, genieten van kampvuren, kanoën en zeilen en andere bijzondere ervaringen opdoen in de natuur. Hierdoor kunnen jeugdleden hun grenzen verleggen en leren begrip en respect te krijgen voor de natuur en de wereld om hen heen.

### **Uitdaging**

Op kamp gaan zonder ouders, met leeftijdsgenoten, zorgt voor een leeromgeving die door 'leren door te doen' leidt tot ontwikkeling, een referentiekader en eigen herinneringen. Er zijn andere uitdagingen waar je een oplossing voor moet vinden. Er wordt een beroep gedaan op de zelfredzaamheid en vindingrijkheid. Een jeugdlid leert op kamp spelenderwijs alle soft skills die de samenleving belangrijk vindt, zoals samenwerken, organiseren, verantwoordelijkheid dragen, doorzetten, zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Lord Baden-Powell zei hier al over: "A week of camp life is worth six months of theoretical teaching in the meeting room".

### **Team**

Kampen bieden de ruimte voor een goede ontwikkeling van het werken in subgroepen. Een jeugdlid leert nog meer dan tijdens een reguliere opkomst hoe onderdeel te zijn van een (sub)groep, waar diens talenten liggen, hoe samen te werken en rekening te houden met elkaar. Zo leren jeugdleden samenwerken, elkaar vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid pakken. Op kamp leren jeugdleden elkaar écht kennen, en maken vrienden voor het leven. Passend bij de leeftijd en ontwikkeling krijgen jeugdleden samen steeds meer inspraak en verantwoordelijk tijdens (de voorbereiding van) kampen. Denk aan je eigen bed opmaken bij de bevers, helpen afwassen bij de welpen, zelf eten koken bij de scouts, een onderdeel van het programma organiseren bij de explorers, en samen een volledig kamp organiseren en financieren bij de roverscouts.

### **Spel**

Juist door meerdere dagen weg te zijn met vrienden beleven jeugdleden samen avonturen en leren elkaar spelenderwijs door en door kennen, op een manier die niet lukt in de wekelijkse opkomst tijdens de rest van het jaar. Op kamp maken jeugdleden samen onvergetelijke herinneringen en smeden zo vriendschappen voor het leven.

Kamperen heeft dus ook voor waterscouts een grote meerwaarde! Het is leuk, maakt onderdeel uit van het Scoutingspel, verbindt tussen de scouts en de leiding, biedt kansen om andere vaargebieden en biedt de mogelijkheid tot verdieping van de nautische technieken. Waterscouts kamperen o.a. in lelievletten en/of in tenten (vaak naast het water en de boten) en bivakkeren in clubgebouwen en wachtschepen.

## **2.2 Voor (bege)leiding**

Wat is de waarde van kamperen en bivakkeren voor onze (bege)leiding?

- Het leren organiseren van meerdaagse activiteiten, zoals een (zomer)kamp, is voor onze explorers, roverscouts en (jonge) leiding vaak de eerste keer is dat ze de volledige verantwoordelijkheid hebben. Dit is wel iets anders dan het begeleiden van een opkomst van 2 uur! Er komen veel meer aspecten bij kijken (voeding, transport, begroten). Kortom, niet alleen aandacht voor de ontwikkeling van de kinderen, maar juist ook voor de (bege)leiding.
- Kwaliteitseisen aan de organisatie van het kamp bieden voor de (bege)leiding en de oudere jeugdleden een uitdaging en een achtergrond om van te leren.
- De kampkwalificatie voor leiding biedt hen een toolbox aan vaardigheden die ze kunnen gebruiken in de aanpak van een kamp of bivak. Hierbij gaat het om technische aspecten, maar vooral ook om sociale en organisatorische punten. Het belang van de jeugdleden staat daarin voorop. Door het organiseren van kampen ontstaat de motivatie om jezelf hierin te bekwalen en om kennis en vaardigheden op te doen om hier beter in te kunnen begeleiden.



## 3 Vraag naar kampvoorzieningen

### 3.1 Kamperen

Tijdens Scoutingkampeeractiviteiten leren jeugdleden met een beperkte hoeveelheid middelen zichzelf te redden. Daarnaast biedt het kamperen de mogelijkheid om te verblijven op een andere, onbekende locatie, van waaruit diverse nieuwe, leerzame en uitdagende activiteiten ondernomen kunnen worden.

De wijze van kamperen van scouts wijkt af van 'gewoon kamperen'. Kenmerken van kamperen 'op z'n SCOUTS' ten opzichte van 'gewoon kamperen met vrienden of familie' zijn het zelfstandig kamperen, veelal in groepen van 15 tot 30 personen, waarbij deze weer onderverdeeld kunnen zijn in subgroepen. Er is veel aandacht voor de omgeving en de natuur en er bestaat een mogelijkheid om primitief te kamperen. Tijdens het kamperen voorziet de groep zoveel mogelijk in de eigen behoeften en bouwt haar eigen kamp.

Groepen gaan jaarlijks niet altijd naar hetzelfde terrein voor hun zomerkamp maar wisselen dit af. Er is hierdoor een behoefte aan diversiteit in voorzieningen. Enerzijds om veel verschillende soorten groepen te kunnen ontvangen (een watergroep heeft andere wensen dan een landgroep en de ene groep is meer van primitief kamperen dan de ander), maar ook omdat een groep soms wil afwisselen van locatie of manier van kamperen. Diversiteit wordt door groepen op verschillende manieren benoemd:

- primitieve terreinen met alleen een kraan en de mogelijkheid een HUDO te graven of een terrein met veel voorzieningen zoals warme douches, activiteitenaanbod en een binnenaccommodatie;
- terreinen aan het water, in het bos, dicht bij voorzieningen of juist wat afgelegen;
- terreinen verspreid over Nederland, om meer van eigen land te ontdekken;
- terreinen met voorzieningen voor scouts met een beperking;
- terreinen met en zonder ontmoetingsmogelijkheden met andere (internationale) groepen;
- gebouwen groot en klein en met verschillende voorzieningen.

Dit heeft gevolgen voor de eisen die we als Scouting aan kampeerterreinen stellen. Kenmerken van Scoutingkampeerterreinen zijn onder andere het minimale niveau van de voorzieningen, specifieke voorzieningen om het Scoutingspel te kunnen spelen en diversiteit aan mogelijkheden, zoals:

- de mogelijkheid om met groepen te kamperen;
- een terrein midden in de natuur en/of aan het water;
- de mogelijkheid om andere jeugdgroepen te ontmoeten, zowel nationaal als internationaal;
- de beschikbaarheid van een vuurplaats en materialen voor kampvuur en het maken van kookvuren;
- de beschikbaarheid van materialen zoals pionierhout om eigen bouwwerken zoals een kampkeuken of vloten van te maken;
- de beschikbaarheid van stroom voor medische of andere lichamelijke noodzaak;
- de beschikbaarheid van typisch programma-aanbod zoals een hike, spelactiviteiten of voorzieningen in de nabije omgeving voor dagactiviteiten.

Het beheer van de Scoutingkampeerterreinen is in handen van vrijwilligers die verantwoordelijk zijn voor alle taken die met het beheer van de terreinen samenhangen. De overnachtingprijs is laag doordat er niet commercieel gewerkt wordt. Er is een grote diversiteit in kampeerterreinen, van zeer primitief tot iets luxer met de aanwezigheid van bivakaccommodaties. De terreinen liggen veelal afgelegen in een natuurlijke omgeving.

### 3.2 Bivakkeren

Voor bivakkeren kunnen veel groepen hun gebouw wat normaal gebruikt wordt voor de eigen opkomsten verhuren aan andere groepen. Er zijn ook andere niet-Scouting gebouwen in die als

bivaklocatie voor groepen verhuurd worden. Deze groepsaccommodaties zijn over het algemeen voorzien van een eenvoudig voorzieningenniveau zoals meubilair en keukenvoorzieningen. In enkele gevallen zijn bedden en matrassen beschikbaar, vaak dienen groepen eigen kampeermatrassen en slaapzakken mee te nemen.

## 4 Beleid op kamperen en bivakkeren

### 4.1 Speerpunten

In het vorige hoofdstuk is toegelicht hoe de visie op kamperen en bivakkeren terugkomt in de spelvisie SCOUTS. Om onze jeugdleden en (bege)leiding in staat te stellen 'op z'n SCOUTS' te kamperen onderscheiden we daarbij de volgende speerpunten in het verenigingsbeleid op het gebied van kamperen en bivakkeren:

1. Voorzieningen om 'op z'n SCOUTS' te kamperen en bivakkeren:
  - a. Kampeerterreinen;
  - b. Bivakaccommodaties;
  - c. Kampeer- en bivakmaterialen,
2. Deskundigheidsontwikkeling om 'op z'n SCOUTS' te kamperen en bivakkeren:
  - a. Kampeertechnieken voor jeugdleden;
  - b. Kampeer- en bivakvaardigheden voor (bege)leiding.

### 4.2. Voorzieningen

#### a. Kampeerterreinen

Scouting heeft in Nederland een divers aanbod met meerdere kampeerterreinen binnen de vereniging, die voornamelijk beheerd worden door teams van vrijwilligers. Het beleid van de kampeerterreinen bestaat uit de onderstaande 7 punten:

1. We streven er naar meer internationale Scoutinggasten aan te trekken op onze verenigingsterreinen en de ontmoeting met andere Scouts verder te faciliteren. Onze verenigingsterreinen werven daarom actief internationale gasten en bieden met activiteiten de gelegenheid aan kamperende scouts, nationaal en internationaal, om elkaar te ontmoeten.
2. De vraag van Scoutinggroepen naar mogelijkheden en voorzieningen is divers (zoals toegankelijkheid voor scouts met een beperking, in het bos, aan het water met voldoende diepgang, in een gebouw, op een wachtschip of trekkershut). We streven als vereniging dan ook naar een zo divers mogelijk aanbod, zodat elke Scoutinggroep in staat is kampen te organiseren die passen bij de behoeften van haar leden. We toetsen dit bij onze groepen en passen zo nodig en indien mogelijk het aanbod aan (dit wordt verder toegelicht in Bijlage 1).
3. Op onze verenigingsterreinen staat duurzaamheid en natuurbeleving centraal. Het zorgvuldig omgaan met de natuur komt terug in de gedragsregels op de verenigingsterreinen en we geven hier het goede voorbeeld in. Voor kamperende groepen zorgen we voor een aanbod aan activiteiten op het gebied van milieueducatie en op de verenigingsterreinen die een SCENES-keurmerk hebben wordt de Nature Challenge, als onderdeel van het Earth Tribe programma van WOSM, aangeboden.
4. De verenigingsterreinen zijn primair gericht op Scoutingkampen in het hoogseizoen, maar om de zichtbaarheid en naamsbekendheid van Scouting Nederland te vergroten, stellen we buiten het hoogseizoen enkele terreinen ook open voor andere (externe) doelgroepen. Daarbij bieden we ook gelegenheid voor andere gebruiksvormen zoals: gezinskamperen, (jeugd)evenementen, trainingen en workshops. Naast een grotere zichtbaarheid en naamsbekendheid biedt dit de terreinen ook meer zekerheid in inkomsten.
5. We willen meer scouts de gelegenheid geven 'op z'n SCOUTS' te kamperen en dragen daarom actief zorg voor het hebben, behouden en zo mogelijk uitbreiden van het aanbod aan kampeerterreinen. Daarbij gaan we de samenwerking met andere organisaties aan (zoals Staatsbosbeheer en De Groene Koepel).

6. Om de kwaliteit van kamperen en bivakkeren te borgen is deskundigheidsontwikkeling van jeugdleden en leidinggevendenden belangrijk (zie H.4.3). Verenigingsterreinen zijn daarbij bij uitstek de geschikte locatie voor kampeertrainingen, maar kunnen zelf ook actief bijdragen aan de kampeervaardigheden van jeugd- en kaderleden. Bijvoorbeeld door het aanbieden van kennis, instructie, insignes of workshops. Scouting Academy zal hierover afstemming organiseren met de verenigingsterreinen.
7. Om de kampeertreinen te blijven gebruiken zijn voldoende vrijwilligers nodig. Om de verenigingsterreinen hierin te ondersteunen zal in samenwerking met het Landelijk team HRM een plan van aanpak worden opgesteld voor de komende jaren voor werving en behoud van vrijwilligers van de verenigingsterreinen.

#### b. Bivakaccommodaties

In tegenstelling tot kampeertreinen heeft Scouting Nederland geen uitgebreid aanbod aan verenigingsaccommodaties tot haar beschikking, maar maken groepen veelal gebruik van elkaars accommodatie tijdens de zomerperiode of weekenden. Om Scoutinggroepen en leden te ondersteunen in het vinden van een betaalbare bivakaccommodatie is in Scouts Online een accommodatiegids beschikbaar waarin een zeer uitgebreid aanbod aan diverse accommodaties is opgenomen. Dit betreft zowel Scoutingaccommodaties als accommodaties van externe partijen en organisaties.

De accommodatiegids vervult daarmee een belangrijke functie voor groepen en wordt hoog gewaardeerd. Met de introductie van Scouts Online 2.0 is het op dit moment echter nog onzeker of de accommodatiegids in deze vorm gehandhaafd kan worden. Er zal onderzocht worden wat mogelijke alternatieven zijn indien het niet mogelijk is de accommodatiegids in de nieuwe versie van Scouts Online op te nemen.

#### c. Kampeer- en bivakmaterialen

De ScoutShop biedt de vereniging een uitgebreid assortiment aan materialen om 'op z'n SCOUTS' te kunnen kamperen en bivakkeren. Door continu de markt te verkennen naar nieuwe producten wordt er naar gestreefd een divers en compleet aanbod tegen een betaalbare prijs te kunnen aanbieden. Dit beleid zal de komende jaren worden voortgezet.

### **4.3. Deskundigheidsontwikkeling**

In gesprekken met diverse vertegenwoordigers uit de vereniging ontstaat de indruk dat er grote verschillen zijn in de kennis en vaardigheid van kamperen en bivakkeren tussen de Scoutinggroepen. In het ondersteunen van Scoutinggroepen om kwalitatief goed en 'op z'n SCOUTS' te kunnen kamperen of bivakkeren speelt deskundigheidsontwikkeling een belangrijke rol.

#### a. Kampeertechnieken voor jeugdleden

Jeugdleden ontwikkelen binnen het Scoutingprogramma allerlei vaardigheden passend bij de eigen leeftijdsgroep. Om de voortgaande ontwikkeling tussen de verschillende leeftijdsgroepen op elkaar af te stemmen is bij de implementatie van de huidige spelvisie en -methode in 2008 de 'doorlopende leerlijn' geïntroduceerd.

Een onderdeel van deze doorlopende leerlijn is het werken met insignes, ook wel het 'progressiesysteem' genoemd. In het insignesysteem is bij de welpen alleen een introductie van een nachtje kamperen opgenomen en wordt vooral bij de scouts aandacht besteed aan het ontwikkelen van kampeertechnieken. Bij de explorers is het insigne niet aan concrete eisen gekoppeld. Het ontwikkelen van kampeertechnieken door middel van insignes is dus alleen bij de scouts aan de orde. Elke leeftijdsgroep kent dus een eigen insignesysteem met eigen inhoud en opzet.

Een ander onderdeel van de doorlopende leerlijn is het 'leren door doen' op basis van het speltakprogramma. Daar waar scouts over het algemeen in subgroepen op kamp gaan en zo het samen kamperen leren ontdekken en de daarbij behorende kampeertechnieken ontwikkelen, staat bij explorers de 'expeditie' centraal waarbij veelal gekampeerd wordt in kleine tentjes. Dit zijn algemene richtlijnen voor het Scoutingprogramma en elke groep of speltak kan hier een eigen invulling aangeven, maar in het algemeen kan gesteld worden dat vooral vanaf de scoutsleeftijd ervaring opgedaan wordt met het zelf kamperen en scouts daarbij van elkaar en anderen kunnen leren.

Op dit moment worden voorbereidingen getroffen voor het ontwikkelen van een nieuw, meer integraal insignesysteem vanaf 2025, waarin de doorlopende leerlijn als een rode draad door de verschillende leeftijdsgroepen loopt. De vaardigheden die je in de ene leeftijdsgroep leert kun je dan meenemen naar de andere leeftijdsgroep. Hierbij zal ook specifiek aandacht besteed gaan worden aan het ontwikkelen van (duurzame) kampeertechnieken.

#### b. Kampeer- en bivakvaardigheden voor (bege)leiding

Het onderscheid met de kamp- en bivakvaardigheden voor begeleiding ten opzichte van de kampeertechnieken voor jeugdleden heeft er vooral mee te maken dat (bege)leiding naast het beheersen van de benodigde technieken ook in staat moet zijn om de jeugdleden tijdens het kamp te begeleiden en te ondersteunen en daarbij zorg draagt voor een veilige en leerzame kampomgeving. Naast de ervaringen en het leren van technieken die veel (bege)leiders zelf als jeugdlid hebben opgedaan, worden (bege)leiders hierin vooral ondersteund vanuit Scouting Academy. Middels het bekwamen van leidinggevendens draagt Scouting Academy bij aan een kwalitatief goed kampeerprogramma welke aansluit bij de spelvisie SCOUTS.

De deskundigheidsontwikkeling vanuit Scouting Academy vindt plaats op basis van de kwalificatiekaart Op Kamp, waarop de competenties zijn weergegeven die nodig zijn voor het behalen van de kwalificatie. In de kwalificatie Op Kamp wordt onderscheid gemaakt tussen logeren/bivakkeren en kamperen. Aan de kwalificatiekaart is een assessment gekoppeld waarin je in de praktijk laat zien of je de competenties voldoende beheerst. Wordt dit assessment positief afgerond, dan wordt de kwalificatie Op Kamp verkregen die in Scouts Online kan worden geregistreerd.

Daarnaast is er voor speltakken een teamprofiel. Dit teamprofiel geeft aan wat er nodig is om als leidingteam op een verantwoorde manier de speltak te begeleiden. In dit teamprofiel is ook het logeren/bivakkeren en kamperen opgenomen, zodat voldoende kwaliteit in het leidingteam geborgd kan worden om met de speltak op kamp te gaan.

Om de betekenis van deskundigheidsontwikkeling in de visie op kamperen en bivakkeren verder te ontwikkelen is het belangrijk om met de achterban (praktijkbegeleiders, praktijkcoaches, trainers, opleiders, instructeurs en vakopleiders) van Scouting Academy in gesprek te blijven over de gewenste situatie in het aanbod van deskundigheidsontwikkeling in onder andere kamptrainingen. Aangezien ongeveer 10% van de leidinggevendens op dit moment over een kampkwalificatie voor de eigen speltak beschikt, biedt dit nog volop ruimte voor verbetering met het streven dat er bij elke speltak die op kamp geldt in ieder geval één leidinggevende over een kampkwalificatie beschikt.

Daarnaast is het goed om te kijken naar de mogelijkheden die verenigingsterreinen te bieden hebben. Te denken valt aan het aanbieden van workshops op kampeertreinen op het gebied van kamperen (leren door doen), waarbij aangehaakt worden bij de insignes die te maken hebben met kamperen, maar ook met de kwalificatie voor leiding (deelkwalificatie Scoutingvaardigheden) en de kwalificatie Op Kamp. Scouting Academy zal hierover afstemming organiseren met de verenigingsterreinen.

Voor waterscouts is het daarbij belangrijk dat er specifieke aandacht is voor onderdelen waar waterscouts met hun kamp mee te maken krijgen. Te denken valt aan kennis over trektochten organiseren en begeleiden, reisvoorbereiding (jeugdleden aan boord, vaarroute uitzetten,

weersomstandigheden kunnen inschatten, ed), kennis en kunde in het varen op stromend water en vaargebieden en van het slepen van een of meerdere vletten met een sleper of een wachtschip. Deze specifieke aandacht kan zowel in een bestaande reguliere kampeertraining worden ingebed als middels een specifieke training voor waterscouts.

Aandacht voor kampeertechnieken en oefenen daarmee werpt duidelijk z'n vruchten af, zoals we zien in groepen die serieus meedoen met de NPK, RSW/LSW of roei-, zeil- en wrikwedstrijden/LSZW.

# **Bijlage 1: Aanbod van kampeerterreinen en groepsaccommodaties**

## **1 Scoutingkampeerterreinen**

Bij een kampeerterrein dat ingericht is voor het kamperen 'op z'n SCOUTS' is vooral de inrichting als groepskampeerterrein belangrijk. Op een aantal van deze terreinen is ook een groepsaccommodatie om te kunnen bivakkeren beschikbaar. Er zijn verschillende soorten Scoutingkampeerterreinen:

### *Eigen kampeerterreinen*

Terrein in eigendom bij Scouting Nederland of waar het recht op kamperen (door bijvoorbeeld pacht of huur) berust bij Scouting Nederland. Bij een aantal terreinen zijn ook gebouwen voor verhuur beschikbaar. Het beheer wordt uitgevoerd door en/of namens Scouting Nederland.

### *Labelterreinen*

Een eigen of gelieerd terrein dat voldoet aan de door Scouting Nederland aan het label gestelde kwaliteitseisen en dat is aangesloten bij het Landelijk team Labelterreinen. Deze terreinen stemmen de overnachtingprijzen, kampregels e.d. op elkaar af, wisselen kennis uit en voeren gezamenlijk publiciteit.

### *Terreinen en gebouwen van scoutinggroepen en stichtingen*

Terrein in eigendom en beheer van Scoutinggroepen en- stichtingen, waar scouts terecht kunnen om te kamperen of te bivakkeren. Beheer en bestuur van deze terreinen en gebouwen ligt in handen van de Scoutinggroep of beheerstichting

### *Gelieerd terrein*

Terreinen en gebouwen in eigendom en beheer van stichtingen, particulieren, defensie of Staatsbosbeheer waar scouts terecht kunnen om te kamperen en te bivakkeren. Beheer en bestuur van deze terreinen ligt in handen van de stichting of particuliere eigenaar. De terreineigenaar of de beherende organisatie bepaalt de wijze van beheer en het beleid ten aanzien van het gebruik. Scouting Nederland heeft hier geen bemoeienis mee of invloed op.

In Bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de terreinen.

## **2 Ontwikkeling van laatste jaren**

Tijdens het bespreken van de waarde van kamperen en bivakkeren met de landelijke raad in december 2021 kwam onder andere naar voren dat het gebruik van algemene (niet-Scouting) kampeerterreinen onder druk staat, er komt steeds minder aanbod om 'op z'n SCOUTS' te kunnen kamperen waardoor de vraag naar kampeervoorzieningen binnen Scouting toeneemt. Dit onderstreept het belang van eigen kampeerterreinen voor de vereniging.

Veel plekken waar incidenteel gekampeerd kon worden, op landgoederen, bij de boer of 'gewoon' in het bos, de paalkampeerterreinen van Staatsbosbeheer zijn verdwenen. Zowel de zorg van eigenaren voor aansprakelijkheid, de ontwikkelingen naar aanleiding van vogelgriep en MKZ, waarbij boeren geen vreemden op hun terrein willen, als de ontwikkelingen in ruimtelijke ordening zorgen ervoor dat kamperen steeds meer alleen kan op locaties die bestemd zijn als kampeerterrein of waar in het bestemmingsplan kamperen is toegestaan. Ook de locaties voor overnachtingen binnen op een betaalbare wijze worden schaarser door de strengere eisen die (terecht) gesteld worden aan brandveiligheid en geluidsoverlast.

Het houden van een kampvuur of het stoken van een kookvuur is niet overal vanzelfsprekend. We merken dat in onze samenleving en dichtbevolkte Nederland er niet altijd ruimte en tolerantie ervaren wordt en dat mensen overlast ervaren. In natuurterreinen zoals van Natuurmonumenten en van

Staatsbosbeheer is een bepaalde rust en beperkte betreding door mensen de reden dat kampeeractiviteiten en een avondspel vaak niet mogelijk is. Op gewone campings zijn groepsactiviteiten en groepskamperen vaak niet welkom, de doelgroep is heel vaak de individuele- en gezinsrecreant.

### **3 Aanbod buiten de vereniging**

Er zijn verschillende andere organisaties die kampeerterreinen en accommodaties hebben waar ook Scouting gebruik van kan maken, zoals:

1. Terreinen en gebouwen van andere jeugdorganisaties
2. Terreinen van natuurorganisaties (met name Staatsbosbeheer)
3. Particuliere terreinen (o.a. landgoederen)
4. Commerciële groepskampeerterreinen en groepsgebouwen
5. Diverse defensie terreinen zijn voor Scouting te gebruiken

Kampeerterreinen en groepsaccommodaties kunnen zich inschrijven in de Accommodatiegids. Hiermee zijn ze terug te vinden voor groepen die een kampeer- of bivakplek zoeken. De accommodatiegids is te benaderen [via de website van Scouting Nederland](#). Labelterreinen zijn daarnaast ook te bereiken [via de aparte website voor de Labelterreinen](#).

Veel kampeerterreinen of groepsaccommodaties van andere organisaties zijn ook bereikbaar via de website van de eigen organisatie, zoals Staatsbosbeheer, natuurkampeerterreinen, NTKC, Nivon en YMCA.

Voor internationale terreinen is [via Scoutpedia](#) een overzicht van de mogelijkheden te raadplegen.

### **4 Labelterreinen**

Om zichtbaar te maken op welke terreinen er 'op z'n SCOUTS' gekampeerd kan worden is het keurmerk 'labelterrein' geïntroduceerd. Er zijn in Nederland 25 Scoutinglabelterreinen waar 'op z'n SCOUTS' gekampeerd kan worden. Deze kampeerterreinen worden door scouts beheerd en liggen op de mooiste plekjes in Nederland. Voor scouts, door scouts, iets om trots en zuinig op te zijn!

Van de huidige labelterreinen is ongeveer de helft eigendom van Scouting Nederland. De overige terreinen wordt zelfstandig bestuurd. Elk kampeerterrein, voor en door scouts, kan zich aanmelden om labelterrein te worden.

De voordelen om een labelterrein te zijn:

- Gezamenlijke marketing;
- Lid van een sterk netwerk;
- Cursussen voor medewerkers;
- Hulp en ondersteuning door het Landelijk team Labelterreinen;
- Jaarlijks uitje voor alle medewerkers;
- Uitwisselen van informatie op nationaal en internationaal niveau.

In Bijlage 4 zijn de voorwaarden opgenomen waaraan kampeerterreinen moeten voldoen als ze een labelterrein willen worden.

### **5 Diversiteit in voorzieningen**

Scouting biedt een breed assortiment aan kampeerterreinen. In de onderstaande tabel zijn de terreinen van Scouting Nederland ingedeeld in drie verschillende categorieën, met ieder een eigen prijsniveau. Scoutinggroepen kunnen mede met de prijscategorieën kiezen wat past in hun wensen en wat voor hen betaalbaar is.



Type	Voorbeelden	Prijrange 2022
Primitief: geen voorzieningen. Bos of veld om te kamperen, sanitair, evt. in vorm van latrine. Soms wel kampeerstaf aanwezig	Spelderholt, Achter 't Heezenbosch, 't Zand, Vrijenberg, Malpiesche Bergen, Defensierterreinen	€2,50 - €3,25 p.p.p.n.
Eenvoudig: voorzieningen in de vorm van kampeervelden, sanitair, kampstafgebouw, evt. schuilgelegenheid. Vaak kampeerstaf aanwezig	Dwingeloo, Bieslandse Bos, Staelduin, Eerde, Austerlitz, Jisp	€3,25 - €4,00 p.p.p.n.
Uitgebreid: terrein met veel voorzieningen, spelgelegenheden, soms binnenaccommodatie, veel groepen etc. Doorgaans kampeerstaf aanwezig	Buitenzorg, Landgoed Zeewolde, Adas Hoeve, Naaldenveld, Walrick, Scoutcentrum Rotterdam, Harderhaven	€4,00 - €5,00 p.p.p.n.

Scoutinggroepen, andere Scoutingonderdelen en andere organisaties kamperen op verschillende momenten en met verschillende achtergronden op de Scoutingkampeerterreinen. Onderstaande lijst geeft een beeld van de verschillende achtergronden en de diversiteit van de verschillende kampen:

- Een Scoutinggroep waarvan een speltak een weekendkamp of zomerkamp houdt;
- Een Scoutinggroep dat met de gehele groep samen op kamp gaat;
- Een activiteit vanuit de regio waar een (dag)activiteit of met overnachting(en) gehouden wordt;
- Training(en) vanuit de regio waarbij gekampeerd of in een gebouw verbleven wordt. Deze zijn vaak een weekend, maar kan ook langer gehouden worden. Avonden worden ook gepland en naar de toekomst toe zijn er ook mogelijkheden m.b.t. blended learning;
- Activiteiten of trainingen die vanuit de landelijke Scoutingorganisatie georganiseerd worden.
- Activiteiten of trainingen die vanuit een Scoutingorganisatie georganiseerd worden;
- Kampen die vanuit een buitenlandse Scoutinggroep of organisatie georganiseerd worden;
- Kampen of bivak die vanuit een niet Scoutingorganisatie georganiseerd worden, bijvoorbeeld andere jeugdorganisaties of scholen;
- Een groepskamp kan vast op een terrein plaatsvinden, soms wordt er ook een trekkend kamp gehouden waarbij meerdere terreinen en/of gebouwen gedurende een periode gebruikt worden.

Daarbij zijn er ontwikkelingen in de behoefte aan voorzieningen, waarbij we aan de ene kant een trend naar meer stroomgebruik zien en meer vraag naar ondersteuning en programma's, maar aan de andere kant ook een trend naar primitieve en eenvoudige voorzieningen zoals bushcraft en koken op houtvuur/Dutch ovens.

Om te kunnen voorzien in de behoefte aan voorzieningen om 'op z'n SCOUTS' op kamp te kunnen gaan zijn eigen terreinen waar de kampstaf begrijpt wat er gevraagd wordt belangrijk. Ook is het belangrijk om voldoende vrijwilligers te hebben en houden om de terreinen te laten draaien en goed te exploiteren. Het moet behapbaar en leuk blijven om dit te kunnen blijven doen (in Bijlage 2 wordt nader ingegaan op het beheer van kampeerterreinen).

## 6 Duurzaamheid/SCENES

Een scout zorgt goed voor de natuur. Dit is ook van belang voor kampeerterreinen. Om de duurzaamheid van terreinen zichtbaar te maken is er een SCENES-keurmerk. SCENES staat voor Scout Centres of Excellence for Nature, Environment and Sustainability. SCENES-centra bieden scouts de mogelijkheid om in een natuurlijke omgeving te kamperen en deel te nemen aan praktische milieueducatieprogramma's zodat iedereen actief betrokken en met natuur en milieu bezig kan zijn. SCENES-centra streven bij het beheren van hun kampeerterrein naar bescherming van de omgeving

en minimalisering van hun impact op het milieu. Ze bieden een natuurlijke kampeeromgeving waarin de kampeerders duurzaam kamperen en duurzaam kampbeheer uit de eerste hand kunnen ervaren. Ada's Hoeve (Ommen) is sinds 2016 een SCENES Centre. Daarnaast zijn Scoutinglandgoed Zeewolde en Scoutcentrum Rotterdam sinds 2018 een SCENES Centre en Scoutcentrum Buitenzorg (Baarn) sinds 2019. Sinds 2020 is ook St. Walrick (Overasselt) een SCENES Centre.

De SCENES-kampeerterrinen moeten voldoen aan drie hoofdvoorwaarden:

- Het terrein ligt in een natuurlijke omgeving, zodat gasten uitgenodigd worden om te spelen en te leren in de natuur;
- Het kampeertrein biedt natuuractiviteiten aan haar gasten;
- Het kampeertrein streeft een zo duurzaam mogelijk beheer na.

Daarnaast vindt Scouting Nederland het belangrijk dat er een goede informatievoorziening is naar gasten én naar medewerkers.

SCENES is een initiatief van de World Organization of the Movement (WOSM). Er zijn momenteel meer dan dertig SCENES-centra over de hele wereld, op verschillende plaatsen zoals Costa Rica, Afrika, de Zwitserse Alpen en Nederland! Als lid van het wereldwijde SCENES-netwerk wil Scouting Nederland Scouting(label)kampeerterrinen in Nederland motiveren en helpen bij het streven naar duurzaam beheer en het stimuleren van natuurbeleving bij de scouts.

Meer informatie en een lijst van SCENES-centra in Nederland en over de hele wereld is te vinden op de website van de WOSM.

## **7 Diversificatie/internationale verbinding**

Buitenlandse scouts kunnen voor de Scoutingtarieven gebruik maken van de Scoutingkampeerterrinen. Vanuit het idee van internationale verbinding en ontmoeting willen we graag stimuleren dat Nederlandse scouts en internationale scouts elkaar kunnen treffen op een kampeertrein.

In de coronatijd zijn er door meerdere terreinen stappen gezet op nieuwe gebruiksvormen zoals: gezinskamperen, (jeugd)evenementen, trainingen en workshops, afspraken met gelieerde organisaties, spel en buitenleven. Door deze diversificatie is voor de terreinen meer zekerheid in inkomsten en voor de vereniging meer zichtbaarheid en naamsbekendheid bij een breder publiek.

## **8 Programma**

Op kamp zorgen Nederlandse groepen er doorgaans voor dat ze zelf een programma voorbereiden en daar de benodigde materialen voor verzorgen. Veel kampeerterrinen ondersteunen hierin door het bieden van voorzieningen zoals pionierhout, stookmaterialen en vuurplaatsen. Op diverse terreinen zijn ook programmamaterialen beschikbaar zoals hikes, kano's, boogschieten, programmamaterialen en ondersteuning van kampstaf hierbij.

## **9 Witte vlekken**

Scoutinggroepen tot en met scoutsleeftijd kamperen doorgaans tot circa een uur reizen vanaf de eigen woonplaats. Oudere leeftijdsgroepen gaan vaak verder op kamp en ook wel naar het buitenland. Het is daarom belangrijk dat er een goede spreiding over het land is van kampeer- en verblijfsmogelijkheden. In de twee noordelijkste provincies Groningen en Friesland zijn beperkte mogelijkheden en ook in Limburg zijn niet veel kampeerterrinen beschikbaar.

Door het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere organisaties wordt gestreefd naar het uitbreiden van de mogelijkheden voor scouts om op bij hen beschikbare terreinen te kunnen kamperen. Denk hierbij aan organisaties zoals de Groene Koepel en Staasbosbeheer.

## **Bijlage 2: Beheer van verenigingsterreinen**

### **1 Inleiding**

Scoutingkampeertreinen worden beheerd door vrijwilligers. De kampeertreinen en Scoutscentra van Scouting Nederland worden beheerd door beheerteams, waarbij meerdere vrijwilligers de beheertaken onderling verdeeld hebben. Een beheerteam wordt aangestuurd door een teamcoördinator of beheerder. Afhankelijk van de grootte van het terrein verschilt het aantal personen in een beheerteam. Ook de onderlinge taakverdeling kan per terrein verschillen. Beheerteams kunnen ondersteund worden door vrijwilligers die actief zijn als bijvoorbeeld kampstaf of klusser.

Bij het beheer wordt een gebruik op lange termijn nagestreefd. Grondpositie en overeenkomsten met terreineigenaren zijn hierop gericht. De eigen kampeertreinen van Scouting Nederland hebben geen winst doelstelling. Op verenigingsniveau willen we dat de deeexploitatie neutraal is, dat vertalen we door per terrein. De kampeertreinen zorgen er in eerste instantie voor dat zij ieder afzonderlijk en duurzaam in staat zijn om kostendekkend te draaien. In de exploitatie begroting wordt rekening gehouden met afschrijvingen, reservering voor investeringen en voorzieningen voor onderhoud. De kampeertreinen werken met elkaar samen en zorgen ervoor dat er op financieel gebied vanuit solidariteit wordt gewerkt zodat alle terreinen een duurzame en robuuste exploitatie verkrijgen.

De terreinen worden primair beheerd door scouts om scouts uit binnen- en buitenland de mogelijkheid te geven op een Scoutingwijze te bivakkeren of kamperen en Scoutingactiviteiten te ondernemen. Op enkele terreinen zijn ook niet-scouts welkom. Niet-scouts betalen meer voor een overnachting dan scouts. Hun aanwezigheid is soms noodzakelijk om financieel het terrein te kunnen beheren. Hierbij wordt aan de primaire doelstelling vastgehouden; de terreinen zijn met name bedoeld voor scouts. De kampeertreinen zijn naast de verblijfsfunctie ook één van de visitekaartjes van Scouting Nederland. Graag willen we ook naar de omgeving en naar de samenleving als geheel laten zien waar we als jeugdorganisatie voor staan en hoe we als scouts omgaan met de natuur en het buitenleven.

### **2 Financieel kader**

De inkomsten van de kampeertreinen komen vooral uit de vergoedingen voor overnachtingen, inkomsten van verhuur van materialen en programma's, (Scout)Shop verkopen en fondsen & subsidies. De kosten komen voort uit vastgoedkosten, exploitatiekosten en onderhoud van het terrein, vrijwilligerskosten, afschrijvingen en lidmaatschapskosten.

Alle kosten die door en voor het terrein gemaakt worden, komen ten laste van het terrein. Alle opbrengsten (uit overnachtingen, houtverkoop, verhuur van materialen, subsidies etc.) komen ten goede van het terrein. Eventuele verliezen en winsten komen ten laste c.q. ten goede van een terrein.

Voor de langere termijn wordt toegewerkt naar een duurzame exploitatie zodat terrein, voorzieningen en vrijwilligers behouden blijven. Voor bijzondere situaties is er een calamiteitenfonds waarmee onvoorziene en incidentele extra kosten vanuit solidariteit opgevangen kunnen worden.

Investeringen in terreinen en gebouwen waarmee een hoger niveau voorzieningen worden verkregen of waarmee nieuwe voorzieningen of locaties worden verkregen, worden uit reserveringen betaald, door de vereniging via een eigen fonds betaald, of via subsidies en fondsen deels betaald. Voor dit doel wordt een aparte reservering gedaan binnen de kampeertreinen, bestemd voor nieuwe locaties. Kosten die bij de landelijke vereniging voor een van de terreinen gemaakt worden, worden doorbelast aan dat terrein.

De tarieven voor scouts willen we niet te hoog stellen, maar de exploitatie van de terreinen moet tegelijkertijd duurzaam zijn. Voor niet-scoutinggasten zijn de tarieven hoger, tegen commerciële prijzen aan.

Voor de eigen Scoutingterreinen is vanaf 2023 een calamiteitenfonds ingesteld. Hiermee willen we een buffer opbouwen waarmee we bij grote van buitenaf komende calamiteiten een financiële opvangmogelijkheid hebben.

### **3 Vrijwilligersbeleid**

Door Scouting Nederland worden per terrein de teamcoördinator en de penningmeester benoemd. Zij benoemen uit eigen netwerk de overige beheerteam leden. De andere functies op het terrein worden in samenwerking door het beheerteam benoemd. Alle leden van een terrein worden in Scouts Online geregistreerd en zijn lid van Scouting Nederland. Door het Landelijk team Kampeerterrainen worden de beheerteams ondersteund bij vragen en wordt kennis gedeeld. Met de teamcoördinatoren wordt regelmatig contact gehouden over de voortgang en situatie op de terreinen. De kampeerterrainen hebben jaarlijks enkele malen contact met elkaar via vergaderingen, online meetings, trainingen en uitwisselingen.

### **4 Rentmeester**

De rentmeester draagt zorg voor een optimaal beheer en onderhoud van de verenigingsterreinen en opstellen, en bewaakt vergunningen en bestemmingsplannen. In nauwe samenwerking met beheerders van de twaalf terreinen zorgt de rentmeester ervoor dat deze terreinen er administratief en fysiek goed bij liggen. Deze ondersteunt de eigen terreinen bij financiële doelstellingen. Contacten met relevante externen worden onderhouden. De rentmeester heeft een achtergrond in de richting van vastgoed en grondbeheer.

### **5 Plek van Scoutinglandgoed Zeewolde**

Het Scoutinglandgoed Zeewolde heeft een aparte positie binnen de kampeerterrainen. Dit kampeerterein is opgenomen in een aparte bv en heeft naast de doelstelling als Scoutingkampeerterein ook een duidelijke rol als host voor één- of meerdaagse evenementen. Tevens is het Scoutinglandgoed de grote blikvanger voor de vereniging en neemt een prominente plaats in voor onze PR.

Kamperen op Scoutinglandgoed Zeewolde kan zowel in de zomer als in de winter. Kamperen kan in kleine gezelschappen, maar ook grote groepen zijn van harte welkom. Er zijn bovendien ruim 30 verschillende kampeervelden. Het Scouting landgoed is de plek voor alle grote Scoutingevenementen. Roverway 2018, Scout-In19 en Nawaka 2022 zijn hier mooie voorbeelden van.

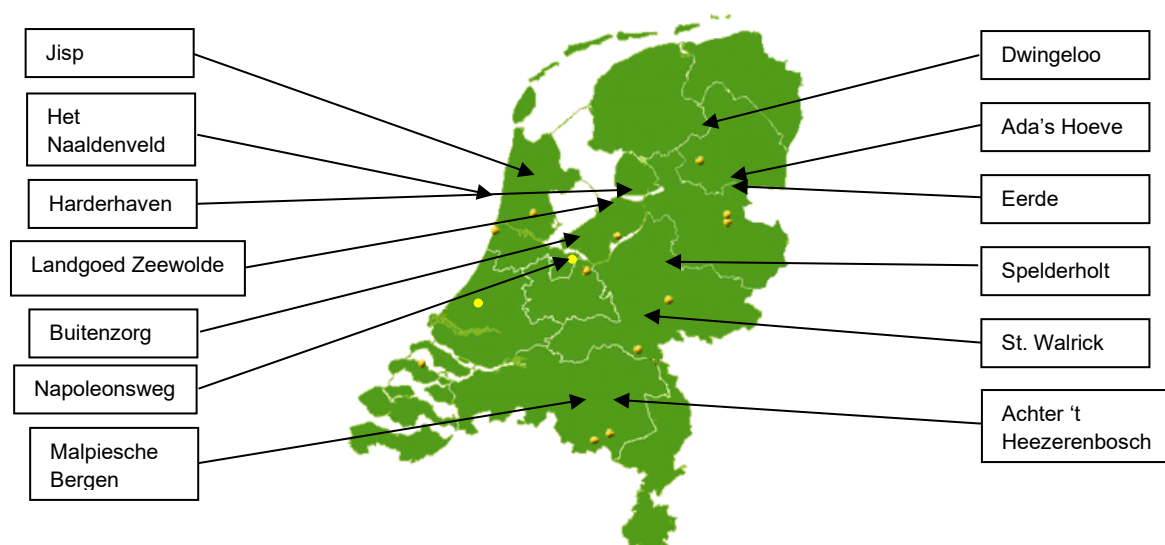
Het Avonturenhuis is de uitvalsbasis centraal in Nederland van waaruit kinderen en jongeren samen op kamp en avontuur in de natuur kunnen gaan. Er is ruimte voor diverse groepen om te overnachten en activiteiten in de natuur te doen, zoals op kamp gaan, zeilen en sporten.

Het Scoutinglandgoed met het Avonturenhuis is een internationaal Scoutcentrum waar scouts van alle leeftijden, uit heel Nederland én het buitenland elkaar kunnen ontmoeten. Land, lucht en water komen hier bij elkaar.

## Bijlage 3: Overzicht kampeerterreinen

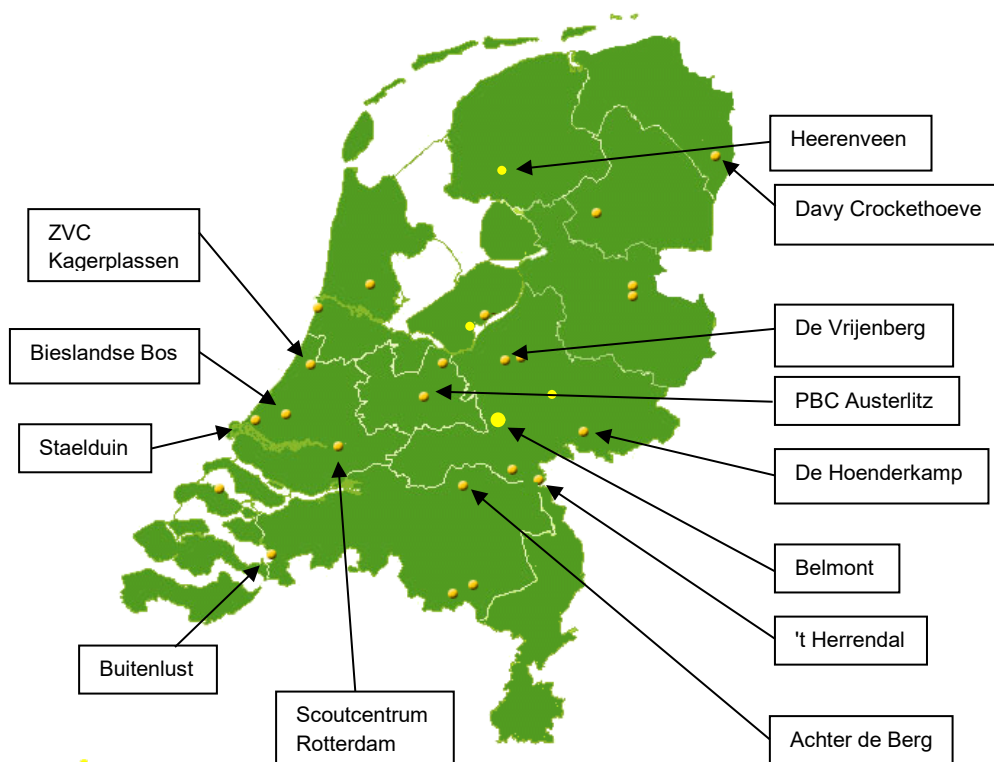
In de onderstaande tabel zijn de terreinen opgenomen die eigendom of in beheer zijn van de Vereniging Scouting Nederland.

Terreinen Scouting Nederland	Beheersvorm	Eigendomssituatie
Scoutingkampeerterrein Dwingeloo	Beheerteam	7,86 ha eigendom Deels gebruik terreinen Natuurmonumenten en particulieren
Buitencentrum Gilwell Ada's Hoeve, Ommen	Beheerderspaar & Beheerteam	44,62 ha eigendom
Scoutingkampeerterrein Eerde, Ommen	Beheerteam	4,9 ha huur Natuurmonumenten
Scoutingkampeerterrein Spelderholt, Hoenderloo	Beheerteam	14 ha huur Staatsbosbeheer
Scoutcentrum Harderhaven, Zeewolde	Beheercommissie & beheerder	1,09 ha erfpacht Dienst Domeinen
Scoutcentrum Buitenzorg, Baarn	Beheerderspaar & Beheerteam	6,2 ha eigendom 4,6 ha gebruiksovereenkomst Staatsbosbeheer
Scoutingkampeerterrein St. Walrick, Overasselt	Beheerteam	12,6 ha eigendom 10,5 ha erfpacht Staatsbosbeheer
Scoutingkampeerterrein het Naaldenveld, Bentveld	Beheerder & Beheerteam	18,1 ha eigendom
't Mieuwtje, Jisp	Beheerder	46 ha eigendom
Scoutingkampeerterrein Napoleonsweg, Breukelen	Beheerder	20 ha eigendom
Achter 't Heezerenbosch, Heeze	Beheerteam	15 ha huur Gemeente Heeze-Leende
De Malpiesche bergen, Valkenswaard	Beheerder	Gebruik van Gemeente Valkenswaard (7 terreinen)
Scoutinglandgoed Zeewolde	BV & Beheerteam	Erfpacht



In de onderstaande tabel zijn de labelterreinen opgenomen die eigendom zijn van andere verenigingen of stichtingen.

Terreinen	Beheersvorm	Eigendomssituatie
De Vrijenberg, Loenen	Vrijwillig beheerteam	70 ha particulier eigendom
PBC Austerlitz, Austerlitz	Stichting PBC Austerlitz, beheerder en kampwachtteam	11 ha erfpacht Staatsbosbeheer
Kagerplassen, Kaag	Stichting Zeeverkennerscentrum Kagerplassen	2,25 ha
Scoutcentrum Rotterdam, Capelle a/d IJssel	Stichting Scoutcentrum Rotterdam, beheerder	2,5 ha huur Stichting
Scoutingkampeerterrein Bieslandse Bos, Pijnacker	Stichting Bieslandse Bos, beheerderscommissie	1,5 ha huur Staatsbosbeheer
Scoutingkampeerterrein Staelduin, 's-Gravenzande	Stichting Staelduin, beheerderscommissie	4,2 ha huur Stichting Rotterdam
Scoutingkampeerterrein Buitenlust, Bergen op Zoom	Stichting Buitenlust	5,5 ha erfpacht Het Brabants Landschap
't Herrendal, Mook	Stichting Scouting Don Bosco	14 ha huur Gemeente Mook
Scoutingkampeerterrein Heerenveen	Beheerteam	4 kampeervelden Scoutinggroep van Maasdijk
Achter de berg, Nistelrode	Beheerder/beheerteam	4 kampeervelden Scoutinggroep Mira Ceti
Belmont, Ede	Beheerders	5 kampeervelden Leger des Heils
't Zand, Zelhem	Beheerder	200 ha particulier eigendom
Davy Crockethoeve, Onstwedde	Beheerteam	3 kampeervelden Scouting St. Vitus



In de onderstaande tabel zijn de terreinen opgenomen die specifiek geschikt zijn voor waterscouts.

Terreinen	Beheersvorm	Eigendomssituatie
De Stierop	4 Scoutinggroepen	
ZVC Kagerplassen	Stichting Zeeverkennerscentrum Kagerplassen	2,25 ha
ZVC Brielse meer	Stichting beheer	
Scoutcentrum Zeeland	Stichting beheer	
De Strekdam		
Harderhaven	Beheercommissie en beheerder	1,09 ha Scouting Nederland Erfpacht Dienst Domeinen
Kraaijenbergse plassen		
Hateboer		
De Vischplaat	Prive beheer	

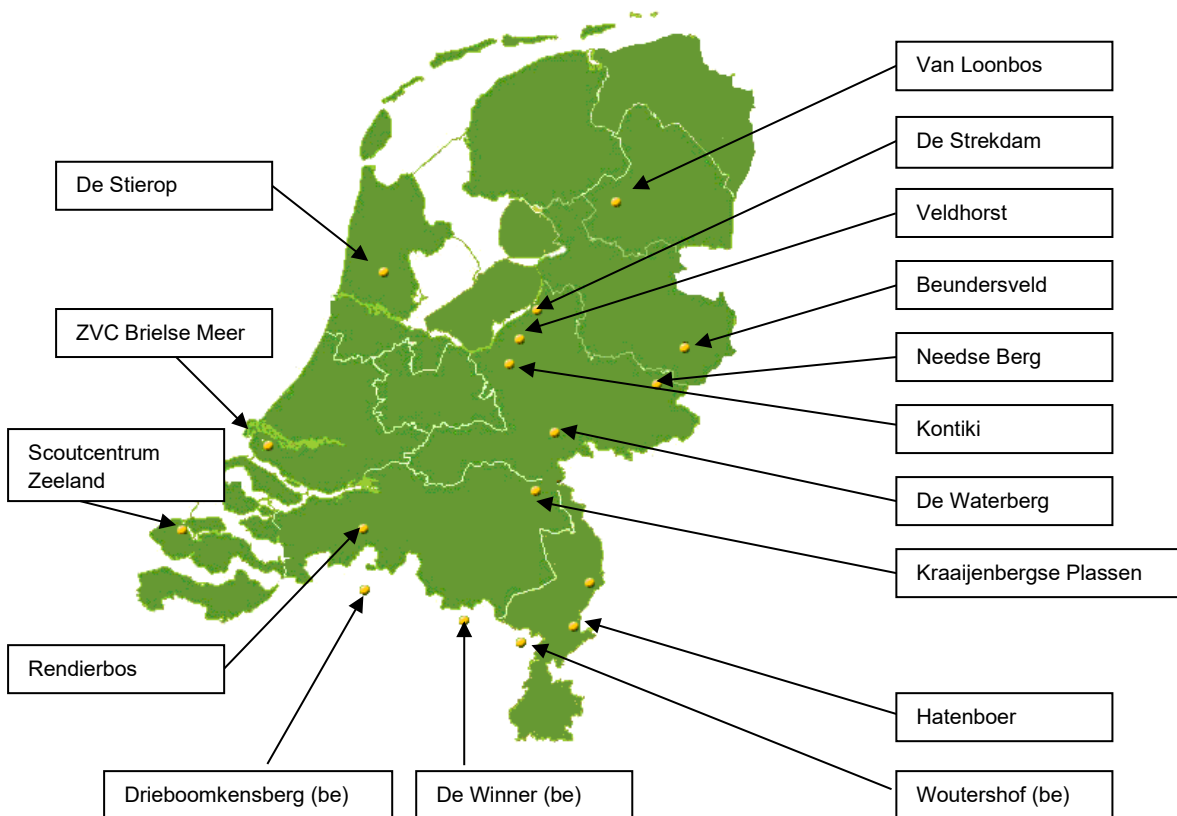


In de onderstaande tabel zijn overige terreinen opgenomen die specifiek geschikt zijn voor scouts om te kamperen.

<b>Terreinen</b>	<b>Eigendomssituatie</b>
<b>Overige Scoutingterreinen:</b>	
Stierop	
ZVC Brielse Meer	
Scoutcentrum Zeeland	
Rendierbos	
Van Loonbos	
De Strekdam	
Veldhorst	
Beundersveld	
Needse Berg	
Kontiki	
De Waterberg	
Kraaijbergse Plassen	
Hatenboer	
Woutershof (BE)	
De Winner (BE)	
Drieboomkensberg (BE)	
<b>Defensierterreinen:</b>	
Havelte Oost	Ministerie van Defensie
Stroese Zand	Ministerie van Defensie
Arnhemse Heide	Ministerie van Defensie
Ederheide, Ede	Ministerie van Defensie
Cravel Heide, Venlo	Ministerie van Defensie
Langenboom, Mill	Ministerie van Defensie
Galderse Heide, Breda	Ministerie van Defensie
<b>Staatsbosbeheer:</b>	
Swartduin	Staatsbosbeheer
Lange Paal	Staatsbosbeheer
De Banken	Staatsbosbeheer
Utteringskamp	Staatsbosbeheer
<b>Overige groepskampeerterreinen:</b>	
Erkemedderstrand	
De Blikken	
Landgoed Ten Vorsele	
De Heikop	
Verkennersterrein Maasduinen	
Camping Brockhausen	
Jeugdkampeerterrein	
Landgoed Suubarg	
Landgoed Vilsteren	



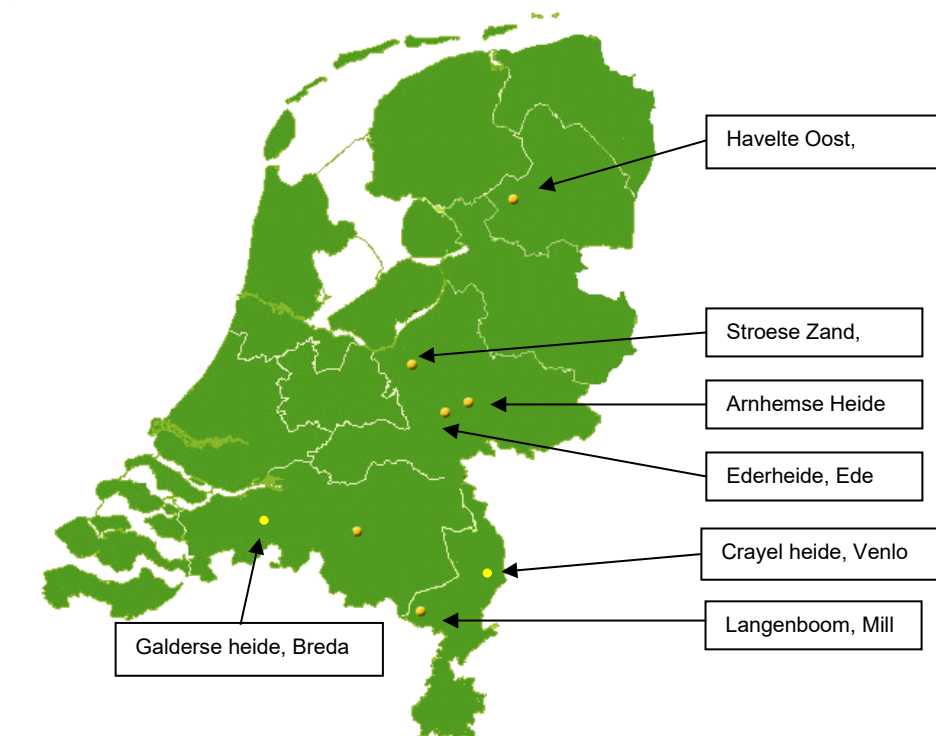
**Overige Scoutingterreinen met ruimte voor 2 of meer groepen**  
(eigendom/beheer door Scoutinggroep, regio of stichting)



### Groepskampeerterrainen Staatsbosbeheer



### Kampeermogelijkheden Defensieterrainen (excl. voor Scoutinggroepen)



## Overige groepskampeerterreinen

(campings, landgoederen, gemeenten, particulieren, stichtingen)



## **Bijlage 4: Basisvoorwaarden voor labelterreinen**

Om als kampeerterrein een labelterrein te worden, moet het terrein aan een aantal voorwaarden voldoen. Met de voorwaarden wordt geborgd dat kamperen 'op z'n SCOUTS' mogelijk is.

### **1) Karakter**

- a) Een Scoutinglabelterrein biedt de mogelijkheden voor scouts om op een voor Scouting karakteristieke wijze te kamperen;
- b) De basis voor het beheer op het Scoutinglabelterreinen vormt het zelfstandig groepskamperen;
- c) Het terrein staat open voor scouts uit binnen- en buitenland;
- d) Het terrein biedt mogelijkheden om in tenten te overnachten;
- e) Besturen/beheerteams/beheerders van Scoutinglabelterreinen en andere betrokkenen onderschrijven de doelstelling van Scouting Nederland.

### **2) Basisvoorzieningen**

- a) Een Scoutinglabelterrein biedt de mogelijkheid andere scouts te ontmoeten;
- b) Het terrein maakt deel uit van een groter gebied met voldoende mogelijkheden voor recreatie en natuurbeleving;
- c) Een Scoutinglabelterrein heeft een goede en veilige bereikbaarheid voor jeugdigen;
- d) Er is ten minste één deugdelijke en goed onderhouden sanitaire voorziening voor elke 35 kampeerders of een gedeelte van dat aantal, conform de wettelijke eisen;
- e) Als het mogelijk is, beschikt het Scoutinglabelterrein over spelmateriaal dat typerend is voor het spel van Scouting, zoals pionierhout, tonnen, stookroosters en touw;
- f) Op een Scoutinglabelterrein kan hout gestookt worden voor kookvuren en/of kampvuren op daarvoor aangewezen plekken, als dit door lokale wetgeving wordt toegestaan;
- g) Een Scoutinglabelterrein beschikt over kampeerregels waarin respect voor de omgeving, respect voor het terrein en respect voor andere kampeerders zijn omschreven. Deze regels worden aan de gasten kenbaar gemaakt.

### **3) Wettelijk kader en veiligheid**

- a) Bij inrichting en beheer van het Scoutinglabelterrein wordt voldaan aan wettelijke eisen of er wordt aan gewerkt om hieraan te kunnen voldoen;
- b) De afvalverwerking op het terrein gebeurt conform wettelijke normen. Als de plaatselijke omstandigheden dit toestaan, bestaat de mogelijkheid om afval te scheiden;
- c) Op het terrein moet veiligheid voor de kampeerder hoge aandacht krijgen. Pompwater en leidingwater moeten goedgekeurd en dus van goede kwaliteit zijn. Elektrische installaties moeten voldoen aan wettelijke normen. Materiaal moet goed onderhouden zijn;
- d) Gegevens over hulpdiensten zijn op een duidelijk zichtbare plaats aanwezig.

### **4) Beheer**

- a) Een Scoutinglabelterrein beschikt over een bestuur/beheerteam/beheerder;
- b) Kampeerders op een Scoutinglabelterrein kunnen een beroep doen op de beheerder en/of de kampstaf. Daarvoor zijn deze mensen bij voorkeur op het terrein te bereiken;
- c) Een bestuur/beheerteam/beheerder is verantwoordelijk voor een goed beheer en bestuur van het Scoutinglabelterrein waarbij ook continuïteit wordt gewaarborgd;
- d) De informatie die door het kampeerterrein wordt verstrekt, is accuraat en actueel. Beloofde voorzieningen zijn aanwezig;
- e) De kampeerstaf kan bezoekende scouts van informatie voorzien omtrent de omgeving of activiteiten, onder meer VVV-informatie, hike-overnachtingsplaatsen, fietsroutes, adressen fietsverhuur en winkelinformatie.

- f) Leden van het bestuur en het beheerteam en de beheerders en/of de kampeerstaf van een Scoutinglabelterrein zijn ingeschreven als lid van Scouting Nederland.

5) **Samenwerking**

- a) Scoutinglabelterreinen maken deel uit van een overkoepelende belangenorganisatie - het Landelijk team Labelterreinen - waaruit de (morele) plicht voortkomt om vergaderingen en bijeenkomsten bij te wonen en inzet te tonen voor het algemeen belang van Scoutingkamperen;
- b) Informatie die in het kader van dit algemeen belang moet worden verspreid, moet worden uitgewisseld. Voor de Scoutinglabelterreinen wordt gebruikgemaakt van gezamenlijke vormen van publiciteit;
- c) Scoutinglabelterreinen dragen een nader te bepalen bedrag per overnachting af aan het Landelijk team Labelterreinen om de gezamenlijke kosten voor promotie, publiciteit, drukwerk en algemene activiteiten te dekken.